

КАЗУС ПО ГРАЖДАНСКО ПРАВО И ПРОЦЕС

Иван Евлогиев, в качеството на кредитополучател, сключил на 20.04.2020 г. с банка "Х" АД договор за кредит за сумата от 150 000 лева. Задълженията по договора били обезпечени чрез договор за поръчителство, сключен на същия ден между банката и Евстати Христов - стар приятел на Иван Евлогиев.

В продължение на три години Евлогиев редовно плащал в срок вноските си по кредита.

През 2024 г. Евлогиев започнал да усеща сериозни затруднения в бизнеса си - продажбите му намалели, а част от контрагентите му спрели да плащат задълженията си. Поради това Евлогиев се затруднявал все повече да плаща високата вноска по кредита. От декември 2024 г. той спрял да плаща вноските си.

Щом научил за това, Евстати Христов побързал да вземе мерки за да предпази имуществото си. На 03.05.2025 г. той продал апартамента си в гр. София на близкия си приятел Петър Атанасов срещу цена от 200 000 лева, съответстваща на пазарната оценка на имота. Цената била платена по банков път, а Евстати Христов изтеглил цялата сума. Данъчната оценка на продадения апартамент била в размер на 100 000 лева.

На 10.10.2025 г. банка "Х" АД прехвърлила вземането си срещу Иван Евлогиев на "Колект" ООД - дружество за събиране на вземания - и уведомила Евлогиев за извършената цесия.

На 10.11.2025 г. "Колект" ООД предявило срещу Евстати Христов и Петър Атанасов Павлов иск. В отговора на исковата молба адвокатът на Евстати Христов направил възражение, че неговите действия не подлежат на атакуване с Павлов иск, понеже той е поръчител, а не главен длъжник. Освен това в отговора той направил и второ възражение, че цесията не прехвърля правото да се предяви Павлов иск, следователно цесионерът не е легитимиран да предяви този иск.

В първото открито заседание по делото Петър Атанасов направил възражение за изтекла погасителна давност по отношение на правото на банката да атакува продажбата на имота. Процесуалният представител на банката направил реплика, че правото да се предяви Павлов иск не се погасява по давност, понеже е преобразуващо, а не е вземане.

ВЪПРОСИ:

1. Основателно ли е първото възражение, направено в отговора на исковата молба от Евстати Христов?
2. Основателно ли е второто възражение, направено в отговора на исковата молба от Евстати Христов?
3. Основателна ли е направената в съдебното заседание реплика на банката, че правото по чл. 135 ЗЗД не се погасява по давност, понеже е преобразуващо право?
4. Следва ли ищецът в това производство да доказва намерение за увреждане от страна на двамата ответници?
5. Какъв вид другарство е налице в процеса в казуса от гледна точка на различните класификации и защо?
6. Определете родовата и местната подсъдност по предявения в казуса иск.
7. Своевременно ли е направено възражението на Петър Атанасов за изтекла погасителна давност?

Молим отговорите да бъдат обосновани!

ОТГОВОРИ НА КАЗУС ПО ГРАЖДАНСКО ПРАВО И ПРОЦЕС

1. Основателно ли е първото възражение, направено в отговора на исковата молба от Евстати Христов?

Отговор: Възражението на Евстати Христов, че неговите действия не подлежат на атакуване с Павлов иск, понеже той е поръчител, а не главен длъжник, е неоснователно. Поръчителят е солидарен длъжник и отговаря по същия начин, както и главния длъжник. В резултат на договора за поръчителство кредиторът получава възможност при неизпълнение да изпълни принудително върху два патримониума - както на главния длъжник, така и на поръчителя. Кредиторът има срещу поръчителя всички процесуални способности, гарантиращи точното изпълнение на задължението,

каквито има и срещу главния длъжник, вкл. иск по чл. 135 ЗЗД. Противното виждане би обезсмислило поръчителството като обезпечение, тъй като кредиторът не би могъл да се брани от недобросъвестни действия на разпореждане от страна на поръчителя. Като допълнителен аргумент може да се посочи, че в чл. 135 ЗЗД е използван изразът “длъжник”, а няма съмнение, че като последица от сключения договор за поръчителство поръчителят придобива качеството “длъжник”.

В т.1. на ТР 2/2017 ОСГТК на ВКС също се приема, че действията на поръчителя могат да бъдат атакувани с Павлов иск.

2. Основателно ли е второто възражение, направено в отговора на исковата молба от Евстати Христов?

Отговор: Възражението на Евстати Христов, че цесията не прехвърля правото да се предяви Павлов иск, е неоснователно. Съгласно чл. 99, ал. 2 ЗЗД при цесия вземането преминава върху цесионера в същия вид, в който е било в патримониума на цедента, вкл. заедно с всички обезпечения. Правото да се предяви иск по чл. 135 ЗЗД безспорно има обезпечителен характер, така че то също преминава към цесионера. То не е право с оглед на личността, а обезпечително имуществено право, имащо за цел да гарантира изпълнението на задължението, независимо от личността на кредитора. Като допълнителен аргумент може да се изложи, че правото по чл. 135 ЗЗД е свързано единствено с прехвърленото вземане, а не с другите права и задължения от правоотношението, т.е. няма причина то да не следва съдбата на цедираното вземане. Увреждащото действие трябва да е възникнало след възникването на вземането на цедента, което в казуса е спазено. Така се приема и в ТР 2/2019 ОСГТК (прието без особено мнение от върховните съдии) - че цесионерът притежава активна материалноправна легитимация за предявяване на иск по чл. 135 ал. 1 ЗЗД, ако увреждащата сделка или действие са извършени след като е възникнало вземането на първоначалния кредитор – цедента, но преди сключването на договора за прехвърляне на вземането.

3. Основателна ли е направената в съдебното заседание реплика на банката, че правото по чл. 135 ЗЗД не се погасява по давност?

Отговор: Банката не е легитимирана да участва в процеса (ответник е цесионерът), но въпросът е за основателността на подобно възражение, направено от ответника. Действително, приложното поле на погасителната давност включва основно

вземанията (арг. от чл. 110 ЗЗД), а правото по чл. 135 ЗЗД е преобразуващо (потестативно) по характера си. Като цяло потестативните права не се подчиняват на придобивната давност - те или се прекратяват с изтичане на уреден в закона преклузивен срок, или не се погасяват изобщо (като правото на делба). Съдебната практика обаче категорично разпростира погасителната давност и върху някои преобразуващи права, тясно свързани с вземанията (напр. правото да се обяви предварителен договор за окончателен), сред които е и правото по чл. 135 ЗЗД. Тъй като в чл. 135 ЗЗД не е уреден специален давностен срок, прилага се общият петгодишен давностен срок, установен в чл. 110 ЗЗД, който започва да тече от датата на увреждащата сделка. Така се приема в постановените по реда на чл. 290 ГПК Решение № 12 от 11.03.2014 г. на ВКС по гр.д. № 3547/2013, III г.о., Решение № 311 от 16.04.2010 г. на ВКС по гр.д. № 308/2009, IV г.о. и др., както и в доктрината (Калайджиев, А. Облигационно право. Обща част. С.: Сиби, 2016, с. 639). Следователно в казуса този срок не е изтекъл и възражението е неоснователно.

4. Следва ли да ищецът в това производство да доказва намерение за увреждане от страна на двамата ответници?

Отговор: Общият фактически състав, пораждащ правото да се предяви Павлов иск, е установен в чл. 135, ал. 1 ЗЗД. Той изисква знание (а не намерение) за увреждане у длъжника, а при възмездни договори - и у третото лице. Намерение за увреждане (т.е. се изисква единствено в хипотезата на чл. 135, ал. 3 ЗЗД (когато атакуваното действие е извършено преди да възникне вземането на кредитора), но тя не е налице в казуса.

Следователно, ищецът в казуса не следва да доказва намерение за увреждане.

5. Какъв вид другарство е налице в процеса в казуса от гледна точка на различните класификации и кои са последиците му?

Отговор: В казуса е налице първоначално субективно съединяване на искове на страната на ответника.

Христов и Атанасов са необходими другари, вследствие на което решението следва да е еднакво по отношение на двамата.

Освен това, те са задължителни другари, поради което съединяването е процесуална предпоставка за допустимостта на процеса.

Характерът на другарството като задължително необходимо е безспорен както в доктрината (Сталев, Ж., А. Мингова, В. Попова, О. Стамболиев, Р. Иванова. Българско гражданско процесуално право. С.: Сиела, 2020, с. 371), така и в съдебната практика (напр. Решение № 146 от 11.03.2020 г. на ВКС по т.д. № 2924/2018, II т.о.).

6. Определете родовата и местната подсъдност по предявения в казуса иск.

Отговор: Искът по чл. 135 ЗЗД е облигационен, а не вещен (Решение № 146 от 11.03.2020 г. на ВКС по т.д. № 2924/2018, II т.о.). Следователно родовата подсъдност следва да се определи по реда на чл. 104, т. 4 ГПК. Цената на иска следва да бъде определена по реда на чл. 69, ал. 1, т. 4 във връзка с т. 2, т.е. по данъчната оценка на имота (Определение № 4 от 05.01.2017 г. на ВКС по ч.т.д. 2383/2016, II т.о. и много други определения в същия смисъл). Тъй като тя е над 25 000 лв., то искът е подсъден на окръжен съд.

Местната подсъдност следва да се определи по чл. 109 ГПК, т.е. по местонахождение на имота.

Следователно, искът е подсъден на Софийски градски съд.

7. Своевременно ли е извършено възражението на Петър Атанасов за изтекла погасителна давност?

Отговор: Възражението на Петър Атанасов е направено несвоевременно. То е следвало да бъде направено в отговора на исковата молба. Това следва от разпоредбата на чл. 133 ГПК, според която когато в установения срок ответникът не подаде писмен отговор, не вземе становище, не направи възражения, не оспори истинността на представен документ или не упражни правата си по чл. 211, ал. 1, чл. 212 и чл. 219, той губи възможността да направи това по-късно, освен ако отказът се дължи на особени непредвидени обстоятелства. В случая няма данни за подобни обстоятелства, нито за позоваване на такива от страна на ответника.

Същото виждане се застъпва и в от т. 4 на ТР 1/2013 ОСГТК.